МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

Матеріали XX міжнародної науково-практичної конференції

(25 жовтня 2024 р.)

Київ – 2024

УДК 005 (08)
С 89

Рекомендовано як електронне видання рішенням редакційної колегії.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 2024, Національний авіаційний університет / Редакційна колегія: Кириленко О. [та інші]. – К.: НАУ, 2024. – 455 с. – Електронне наукове видання.

Збірник тез видано за матеріалами доповідей XX Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми менеджменту», що відбулася на кафедрі менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств факультету транспорту, менеджменту і логістики Національного авіаційного університету 25 жовтня 2024 року.

Збірник розраховано на стейкхолдерів, науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, практичних працівників, а також широке коло читачів, які цікавляться цією проблематикою.

У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність інформації несуть автори тез та їх наукові керівники.

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Оксана Кириленко – завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, доктор економічних наук, професор

Члени редакційної колегії:

Олександр Наумов – професор кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, доктор економічних наук, професор

Валентина Новак – професор кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, кандидат економічних наук, професор

Олександр Боровиков – доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний секретар:

Назарій Ліскович – доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, доктор філософії в галузі економіки

Адреса університету:
03058, Україна, м.Київ, просп. Любомира Гузара, 1
тел.: (044) 406-76-47
e-mail: mzedp@ukr.net

© Автори тез, 2024
© Редакційна колегія, 2024
© Національний авіаційний університет, 2024

Гусаковська Т.О.,
кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
Полтавського університету економіки і торгівлі, м. Полтава

Нагній С.Ю.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Полтавського університету економіки і торгівлі, м. Полтава

Хомутина Д.О.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Полтавського університету економіки і торгівлі, м. Полтава

ОЦІНКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ

Для забезпечення ефективного управління інтелектуальним капіталом організації важливого значення набуває його оцінювання та, зокрема, вибір адекватного підходу та методу оцінювання. Ефективність цього процесу залежить від того, наскільки обраний інструментарій оцінки буде відповідати цілям управління.

Різноманітність підходів до оцінки відображає різні уявлення авторів про природу інтелектуального капіталу, його основні структурні компоненти, а також мету оцінки інтелектуального капіталу.

Однією з найбільш поширених є класифікація методів оцінювання інтелектуального капіталу, запропонована К.Е. Свейбі, де автор об`єднує основні методи оцінки в чотири групи (рис. 1).

Методи прямої грошової оцінки окремих складових інтелектуального капіталу передбачають визначення вартості цих складових на основі таких підходів:

Витратний підхід (розрахунок суми витрат, понесених на створення інтелектуального капіталу).

Дохідний підхід (розрахунок очікуваного доходу, який суб'єкт господарювання може отримати від використання компонентів ІК).

Ринковий (порівняльний) підхід - оцінка вартості компонентів ІК на основі порівняння попередніх угод, пов'язаних з передачею прав на аналогічні об'єкти.

Ринковий підхід також оцінює вартість інтелектуального капіталу організації, але базується на припущенні, що ІК є джерелом доданої вартості для суб'єкта господарювання, тобто різниця між балансовою та ринковою вартістю компанії і є вартістю ІК. Найвідомішим методом, що належить до цієї групи, є модель Д. Тобіна [4], яка визначає ІК як різницю між ринковою вартістю підприємства та балансовою вартістю його матеріальних активів. Основним показником, що характеризує внесок ІК у створення вартості компанії, є так званий коефіцієнт Тобіна, який являє собою відношення ринкової вартості до балансової вартості компанії. Різниця між ринковою та балансовою вартістю чистих активів вказує на вартість гудвілу, який є однією зі складових нематеріальних активів, а у вираженні через коефіцієнт Тобіна - на вартість інтелектуального капіталу компанії.

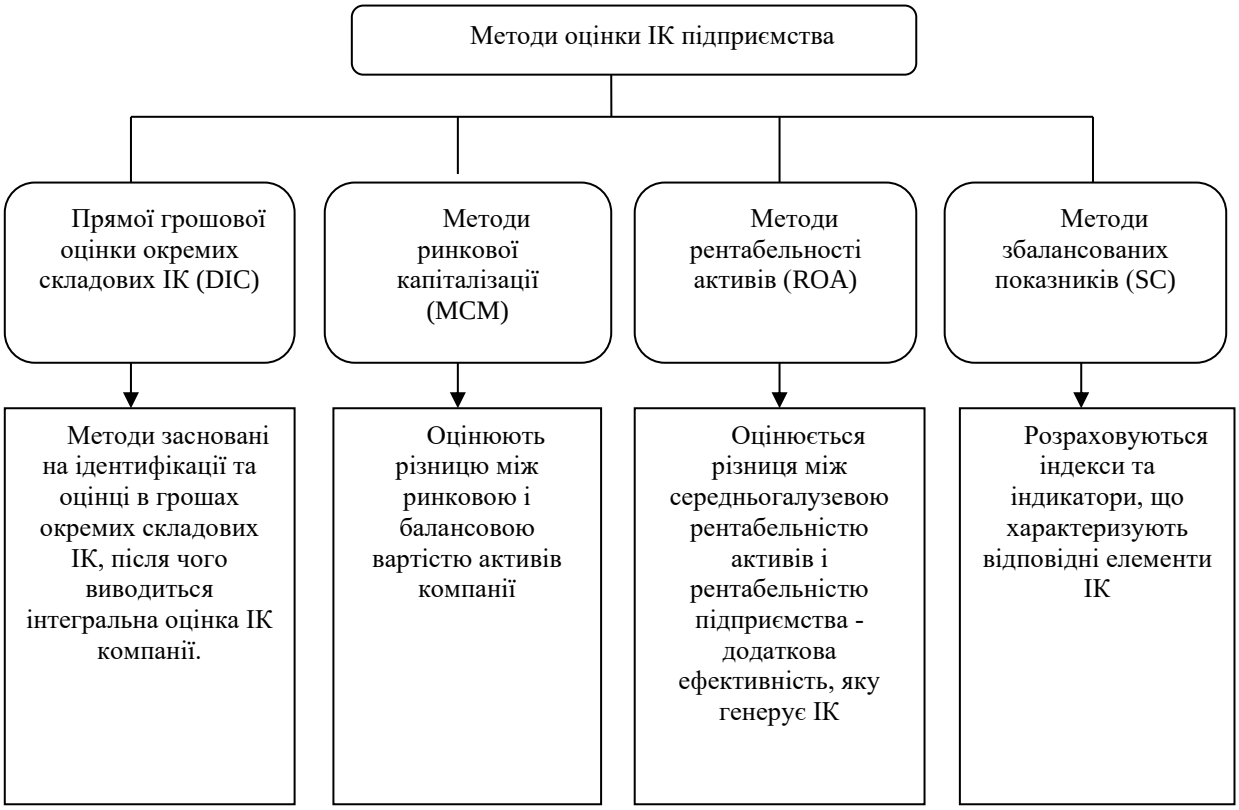

Рис. 1. Методи оцінки інтелектуального капіталу підприємства

Джерело: [3]

Ринковий підхід також оцінює вартість інтелектуального капіталу організації, але базується на припущенні, що ІК є джерелом доданої вартості для суб'єкта господарювання, тобто різниця між балансовою та ринковою вартістю компанії і є вартістю ІК. Найвідомішим методом, що належить до цієї групи, є модель Д. Тобіна [4], яка визначає ІК як різницю між ринковою вартістю підприємства та балансовою вартістю його матеріальних активів. Основним показником, що характеризує внесок ІК у створення вартості компанії, є так званий коефіцієнт Тобіна, який являє собою відношення ринкової вартості до балансової вартості компанії. Різниця між ринковою та балансовою вартістю чистих активів вказує на вартість гудвілу, який є однією зі складових нематеріальних активів, а у вираженні через коефіцієнт Тобіна - на вартість інтелектуального капіталу компанії.

Також до даної групи методів відносяться вартісний підхід (HVA) Г. Рооса [2], що використовується як «багатовимірна» система бухгалтерського обліку та оцінює і об’єднує вклади вартості фінансових і нематеріальних активів у формування ринкової вартості підприємства; методи аналізу взаємозв’язку ринкової та балансової вартості Market-to-Book Value, Investor assigned market value (IAMV™) та ін. Особливістю цієї групи методів є спрямованість на оцінку та кількісне вимірювання інтелектуального капіталу, його вкладу у формування вартості підприємства, основна увага акцентується на управлінні вартістю інтелектуального капіталу з метою підвищення вартості всього бізнесу.

Досить поширеними при оцінці ІК є SC-методи, що передбачають розрахунок ключових показників, які характеризують досягнення стратегічних цілей підприємства [1, 3, 4, 5]. SC-методи оцінки ІК організації базуються на його розгляді як необхідної умови для

інноваційного розвитку підприємства, його майбутніх фінансових результатів та сильної конкурентної позиції. Ця група методів направлена на аналіз та оцінку ІК підприємства з метою забезпечення його розвитку.

Таким чином, для оцінки ІК підприємств чи організацій можна використовувати як пряму грошову оцінку інтелектуального капіталу в цілому, так і методи, що передбачають розрахунок ключових показників, залежно від мети оцінки. Для забезпечення стратегічного управління розвитком підприємства найбільш корисною, на нашу думку, є оцінка ІК за допомогою SC-методів, які передбачають розрахунок ключових показників, що характеризують ефективність формування та використання ІК. При цьому набір ключових показників та складові ІК для проведення оцінки можуть варіюватися залежно від специфіки завдань конкретного підприємства.

Література

1. Edvinsson L. Skandia Navigator. URL: www.intellectualcapital.se (дата звернення: 10.10.2024р.)

2. Roos J., Roos G., Edvinsson L. Intellectual capital: navigating in the new business landscape. N. Y.: HarperBusiness. 1998

3. Sveiby K. E. Methods for Measuring Intangible Assets URL: www.sveiby.com (дата звернення: 10.10.2024р.)

4. Гусаковська Т.О., Рибалко-Рак Л.А. Управління процесами оцінювання інтелектуальної власності та інтелектуального потенціалу промислових підприємств. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (Економічні Науки).* 2021. №1. С. 69-72.

5. Гусаковська Т.О., Святний Л.О. Інтелектуальний капітал як важлива складова економічного потенціалу підприємства. *Причорноморські економічні студії.* 2023. №79. С. 102-106